

از جمله اقدامات قابل اعتنائی که برای جمع‌آوری و ثبت و ضبط تاریخ‌روایی یا شفاهی معاصر ایران صورت گرفته «طرح تاریخ شفاهی ایران» در مرکز مطالعات خاورمیانه دانشگاه هاروارد است. هدف اصلی طرح «ضبط و گردآوری و حفظ خاطرات شخصیت‌هایی» که در تصمیم‌گیری‌های خطیر و رویدادهای سیاسی ایران شرکت و یا شاهد مستقیم آن بوده‌اند، ذکر شده است. تا پایان سال ۱۳۷۶، حدود ۸۳۶ ساعت نوار از مصاحبه‌های اخذ شده به کتابخانه‌های دانشگاه‌های هاروارد و اکسفورد سپرده شد. به مرور برخی از خاطرات، مزبور که منع انتشار نداشتند، بدست چاپ سپرده شدند. از جمله خاطرات دکتر علی‌امینی، شاپور بختیار، امیر تیمور کلانی... و بالاخره مهندس جعفر شریف‌امامی.^۱ علیرغم آنکه تا به حال شمار اندکی از مجموعه مزبور در داخل کشور انتشار یافته، اما هر یک از اهمیت و میزان سودمندی بسیاری برای فهم و درک برخی از مسائل و موضوعات تاریخ معاصر ایران برخوردارند. اما خاطرات جعفر شریف‌امامی، مشتمل بر اندکی گفته‌ها و بسیاری ناگفته‌ها است، که ارزیابی و بررسی آن را نیز در دو بحث ارائه خواهیم کرد.

نام شریف‌امامی یادآور بسیاری از حوادث، جریان‌ها و حتی شایعات پراکنده در تاریخ معاصر ایران است و طبیعا خود به خود بسیاری از علاقه‌مندان مطالعات تاریخ معاصر، نسبت به انتشار خاطرات او توجه و اقبال نشان خواهند داد. شریف‌امامی به جهاتی چند چهره‌ای درخور اعتنا و حتی مشهور به حساب می‌آید؛ وی در جریان شهریور ۱۳۲۰ به زندان متفقین افتاد و بعدها نظریات مختلفی درباره علت زندانی شدن و نتیجه آن گفته شد. سپس با قوام السلطنه روابطی برقرار کرد و مناصب مهم بدست آورد - (۱۳۲۴ به بعد) - حضور او در پست وزارت راه در کابینه معروف و پرحادثه رزم‌آرا در سال ۱۳۲۹، حضور در مجلس سنا از سال ۱۳۳۳ تا ۱۳۳۶، تصدی پست وزارت صنایع و معادن در کابینه دکتر منوچهر اقبال تا ۱۳۳۹، تصدی پست نخست‌وزیری در سال‌های پرتلاطم ۱۳۳۹ الی ۱۳۴۰، و سمت‌هایی چون نایب‌تولیت بنیاد پهلوی، ریاست طولانی مجلس سنا (۱۳۴۲ تا ۱۳۵۷)، ریاست اطاق صنایع و بازرگانی، ریاست مجلس موسسان سوم (۱۳۴۶)، استادی لژ بزرگ ایران، و... در نهایت دومین دوره نخست‌وزیری او در آستانه انقلاب اسلامی خاطرات او را بسیار خواندنی و جذاب نشان میدهد.

اما بجز چنین موقعیتی در عرصه سیاست و اجرا، خاطرات شریف‌امامی بدلالی چند، عرصه‌های دیگری برای فهم و درک بهتر تاریخ تحولات اجتماعی و سیاسی معاصر ایران، در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌دهد. در واقع شریف‌امامی در میان نخبگان سیاسی ایران معاصر به دوره و نسلی مشخص از نخبگان ایرانی تعلق دارد که پس از افول نخبگان سیاسی دوره پهلوی اول، پا به